

Teismo praktikos rinkinys

GENERALINIO ADVOKATO
JEAN RICHARD DE LA TOUR IŠVADA,
pateikta 2022 m. balandžio 28 d.¹

Byla C-604/20

ROI Land Investments Ltd.
prieš
FD

(*Bundesarbeitsgericht* (Federalinis darbo teismas, Vokietija) pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Teismų bendradarbiavimas civilinėse bylose – Jurisdikcija, teismo sprendimų pripažinimas ir vykdymas – Reglamentas (ES) Nr. 1215/2012 – 17 ir 21 straipsniai – Reglamentas (EB) Nr. 593/2008 – Taikytina teisė – 6 straipsnis – Darbdavio ir darbuotojo sudaryta individuali darbo sutartis – Garantinis susitarimas, kurį sudarė šis darbuotojas ir trečioji bendrovė, užtikrinanti šio darbdavio įsipareigojimų šiam darbuotojui vykdymą – Ieškinys, grindžiamas šiuo garantiniu susitarimu – Ieškinys, susijęs su darbo sutartimi – Sąvoka „darbdavys“ – Sąvoka „komercinė ar profesinė veikla“ („profesinė veikla“) – Sąvoka „vartotojas“ – Nacionalinių jurisdikcijos taisyklių taikymo sąlygos“

I. Įvadas

1. *Bundesarbeitsgericht* (Federalinis darbo teismas, Vokietija) prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2012 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1215/2012 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo² 6 straipsnio 1 dalies, 17 straipsnio 1 dalies, 21 straipsnio 1 dalies b punkto i papunkčio ir 21 straipsnio 2 dalies, taip pat 2008 m. birželio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 593/2008 dėl sutartinės prievolės taikytinos teisės (Roma I)³ 6 straipsnio 1 dalies išaiškinimo.

2. Šis prašymas pateiktas nagrinėjant FD, nuolat gyvenančio ir dirbančio Vokietijoje, ir bendrovės *ROI Land Investments Ltd*, įsteigtos Kanadoje, ginčą dėl pastarosios atsisakymo pagal garantinį susitarimą, šių dviejų šalių sudarytą perduodant FD darbo sutartį patronuojamajai bendrovei, *R Swiss AG*, užtikrinti iš darbo santykių kylančių šios bankrutavusios bendrovės įsipareigojimų FD atžvilgiu vykdymą.

¹ Originalo kalba: prancūzų.

² OL L 351, 2012, p. 1.

³ OL L 177, 2008, p. 6; klaidų ištaisymas OL L 309, 2009 11 24, p. 87. Toliau – reglamentas „Roma I“.

3. Dėl ypatingų aplinkybių, nepanašų į tas, kurios nagrinėtos Teisingumo Teismo jurisprudencijoje dėl teismų jurisdikcijos tarpvalstybinio pobūdžio bylose, susijusiose su darbo sutartimis, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui, atsižvelgiant į jurisdikcijos taisykles, kuriomis siekiama apsaugoti darbuotojus ir vartotojus, iš esmės kilo klausimas dėl sąvokos „darbdavys“, kiek tai susiję su individualia darbo sutartimi, ir sąvokos „komercinė ar profesinė veikla“ („profesinė veikla“), kiek tai susiję su vartojimo sutartimi, vienai iš šių sąvokų galint pagrįsti Vokietijos teismo jurisdikciją, išaiškinimo.

4. Toliau išdėstysiu priežastis, dėl kurių iš esmės manau, kad:

- bendrovė, būdama tiesiogiai suinteresuota, kad būtų tinkamai vykdoma darbo sutartis, sudaryta darbuotojo ir kitos tai pačiai grupei priklausančios bendrovės, sudariusi su šiuo darbuotoju susitarimą, kuris yra neatskiriama šios sutarties dalis ir pagal kurią ji užtikrina, be kita ko, šio darbuotojo darbo užmokestį, yra ir „darbdavys“, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1215/2012 II skyriaus 5 skirsnį,
- nacionalinėje teisėje nustatytos jurisdikcijos taisyklės netaikomos, jeigu yra įvykdytos šio reglamento 21 straipsnio 2 dalies taikymo sąlygos ir
- tuo atveju, jei ginčas nepatenka į šio skirsnio taikymo sritį, darbuotojas, esant tokiai samdomo darbuotojo padėčiai kaip šioje byloje, nėra vartotojas, kaip tai suprantama pagal reglamentą „Roma I“ ir Reglamentą Nr. 1215/2012.

II. Teisinis pagrindas

A. Reglamentas Nr. 1215/2012

5. Šioje išvadoje darysiu nuorodas į Reglamento Nr. 1215/2012 14, 15 ir 18 konstatuojamąsias dalis.

6. Šio reglamento 6 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Jeigu atsakovo nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta yra ne valstybėje narėje, kiekvienos valstybės narės teismų jurisdikcija, laikantis 18 straipsnio 1 dalies, 21 straipsnio 2 dalies, 24 ir 25 straipsnių, nustatoma pagal tos valstybės narės teisę.“

7. Šio reglamento 17 straipsnio, esančio II skyriaus 4 skirsnyje „Jurisdikcija dėl bylų, susijusių su vartojimo sutartimis“, 1 dalyje nurodyta:

Jurisdikcija dėl bylų, susijusių su vartojimo sutartimis, kurias sudaro asmuo, vartotojas, ir kurių dalykas nėra laikomas šio asmens komercine ar profesine veikla, nustatoma pagal šį skirsnį, nedarant poveikio 6 straipsniui <...> jeigu:

<...>

- c) <...> sutartis buvo sudaryta su asmeniu, vykdančiu komercinę arba profesinę veiklą valstybėje narėje, kurioje yra vartotojo nuolatinė gyvenamoji vieta, arba kitu būdu tokią veiklą susiejančiu su minėta valstybe nare ar keliomis valstybėmis, įskaitant tą valstybę narę, ir jeigu sutartis priskiriama tokios veiklos sričiai.“

8. Minėto reglamento 18 straipsnio, esančio tame pačiame skirsnyje, 1 dalyje įtvirtinta:

„Vartotojas gali pareikšti ieškinį kitai sutarties šaliai valstybės narės, kurioje yra tos sutarties šalies nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta, teismuose arba, neatsižvelgiant į kitos sutarties šalies nuolatinę gyvenamąją (buveinės) vietą, – vartotojo nuolatinės gyvenamosios vietos teismuose.“

9. Reglamento Nr. 1215/2012 II skyriaus 5 skirsnyje „Jurisdikcija dėl bylų, susijusių su individualiomis darbo sutartimis“ yra, be kita ko, 20 ir 21 straipsniai. 20 straipsnio 1 dalyje nurodyta:

„Jurisdikcija dėl bylų, susijusių su individualiomis darbo sutartimis, nustatoma pagal šį skirsnį, nedarant poveikio 6 straipsniui <...>“

10. Šio reglamento 21 straipsnyje numatyta:

„1. Darbdaviui, kurio nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta yra valstybėje narėje, ieškinys gali būti pareikštas:

<...>

b) kitoje valstybėje narėje:

i) vietos, kurioje arba iš kurios darbuotojas paprastai atlieka savo darbą, teismuose arba paskutinės tokios darbo vietos teismuose; arba

<...>

2. Darbdaviui, kurio nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta yra ne valstybėje narėje, valstybės narės teisme galima pareikšti ieškinį pagal 1 dalies b punktą.“

B. Reglamentas „Roma I“

11. Šioje išvadoje darysiu nuorodą į reglamento „Roma I“ 7 konstatuojamąją dalį.

12. Reglamento „Roma I“ 6 straipsnio „Vartojimo sutartys“ 6 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Nedarant poveikio 5 ir 7 straipsnių taikymui, sutarčiai, sudarytai tarp fizinio asmens, siekiančio tikslų, kurie gali būti laikomi nesusijusiais su jo darbu ar profesine veikla (vartotojas), ir kito asmens, atliekančio savo darbą arba vykdančio profesinę veiklą, (profesionalas), taikoma vartotojo įprastos gyvenamosios vietos valstybės teisė, jei profesionalas:

a) vykdo komercinę ar profesinę veiklą vartotojo įprastos gyvenamosios vietos valstybėje; arba

b) bet kokiomis priemonėmis kreipia šią veiklą į tą valstybę ar kelias valstybes, tarp kurių yra ta valstybė,

ir ta sutartis patenka į tokios veiklos sritį.“

III. Pagrindinės bylos faktinės aplinkybės ir prejudiciniai klausimai

13. *ROI Land Investments* yra nekilnojamojo turto srityje veikianti bendrovė, kurios buveinė yra Kanadoje. FD, kurio nuolatinė gyvenamoji vieta yra Vokietijoje, nuo 2015 m. rugsėjo mėn. pagal *service agreement* (paslaugų teikimo sutartis) dirbo *ROI Land Investments* kaip *deputy vice president investors relations* (už santykius su investuotojais atsakingas viceprezidentas).

14. Dėl sutartinių santykių neapibrėžtumo šios dvi šalys nusprendė „perkelti“ savo sutartinius santykius į naują Šveicarijos bendrovę, kuri turėjo būti įsteigta prekybai Europoje⁴. 2015 m. lapkričio mėn. šalys susitarė nutraukti paslaugų teikimo sutartį atgaline data. Prie šio susitarimo pridedamame rašte nurodyta, kad FD pasirašė šį susitarimą su sąlyga, kad bus sudarytas lygiavertis susitarimas dėl vadovavimo steigiamai Šveicarijos bendrovei sutarties.

15. 2016 m. sausio 15 d. *R Swiss*, pagal Šveicarijos teisę įsteigtos 2016 m. sausio 14 d., akcijos buvo perleistos *ROI Land Investments* prezidentui ir būsimam *R Swiss* valdybos pirmininkui. 2016 m. balandžio mėn. pastarasis jas perleido *R D Canada Inc.*, *ROI Land Investments* 100 % priklausančiai patronuojamajai bendrovei.

16. 2016 m. vasario 12 d. FD sudarė rašytinę darbo sutartį su *R Swiss* dėl šios bendrovės direktoriaus pareigų, kurioje buvo nurodyta pradinė premija ir nustatytas jo darbo užmokestis. Tą pačią dieną FD ir *ROI Land Investments* pasirašė *patron agreement*, kuris pagal šalių vartojamą formuluotę yra lygiavertis „garantiniam susitarimui“ (toliau – garantinis susitarimas) ir kuriame nustatyta:

„1 straipsnis

Bendrovė R⁵ įsteigia patronuojamąją bendrovę *R Swiss AG* prekybai Europoje. Šiai bendrovei vadovauja direktorius. Tuo remdamasi R pareiškia:

2 straipsnis

Bendrovė R visiškai atsako už įsipareigojimų, kylančių iš bendrovės *R Swiss AG* sutarčių, vykdymą, remdamasi jos direktoriaus bendradarbiavimu *R Swiss AG*.“

17. Šiame garantiniame susitarime nėra nei nuostatos dėl teismo vietos pasirinkimo, nei nuostatos dėl taikytinos teisės pasirinkimo. FD įprastinė darbo vieta dėl *R Swiss* buvo Štutgartas (Vokietija).

18. 2016 m. liepos 11 d. *R Swiss* pranešė FD nutraukianti darbo sutartį. 2016 m. lapkričio 2 d. sprendimu *Arbeitsgericht Stuttgart* (Štutgarto darbo teismas, Vokietija), į kurią kreipėsi FD, pripažino šį atleidimą iš darbo negaliojančiu. Be to, minėtas teismas iš *R Swiss* priteisė sumokėti FD, kaip buvo susitarta darbo sutartyje, 255 000 JAV dolerių (USD) (apie 230 000 EUR) pradinę premiją ir 212 500 USD (apie 192 000 EUR) darbo užmokestį už laikotarpį nuo 2016 m.

⁴ Nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą pažymima, jog remiantis *Landesarbeitsgericht* (Aukštesnysis darbo teismas, Vokietija) teiginiais, kurių *ROI Land Investments* neginčijo, „paslaugų teikimo santykiai“ buvo „perkelti“ į *R Swiss* vien dėl „mokesčių optimizavimo“ priežasčių ir FD veikla, susijusi su investuotojų į nekilnojamojo turto projektus paieška Europos, įskaitant Vokietiją, rinkoje, nepasikeitė.

⁵ Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo teigimu, kalbama apie *ROI Land Investments*.

balandžio mėn. iki rugpjūčio mėn. *R Swiss* šių sumų FD nesumokėjo. 2017 m. kovo mėn. pradžioje pagal Šveicarijos teisę dėl *R Swiss* turto buvo pradėta bankroto procedūra. 2017 m. gegužės mėn. ši procedūra buvo sustabdyta dėl nepakankamo turto⁶.

19. Tada FD, remdamasis garantiniu susitarimu, *Arbeitsgericht Stuttgart* (Štutgarto darbo teismas), kuris, jo manymu, kompetentingas – bent jau – taikyti Reglamente Nr. 1215/2012 nustatytas jurisdikcijos dėl bylų, susijusių su vartojimo sutartimis, taisykles, pareikalavo, kad *ROI Land Investments* įvykdytų visus įsipareigojimus, kylančius iš jo darbo santykių su *R Swiss*.

20. *Arbeitsgericht Stuttgart* (Štutgarto darbo teismas) konstatavus, kad jis neturi tarptautinės jurisdikcijos, *Landesarbeitsgericht* (Aukštesnysis darbo teismas) patenkino apeliacinį skundą, remdamasis FD vartotojo statusu.

21. *Bundesarbeitsgericht* (Federalinis darbo teismas), kuriam *ROI Land Investments* pateikė kasacinį skundą, kyla klausimas, ar Vokietijos teismai turi tarptautinę jurisdikciją nagrinėti FD ieškinį, remdamiesi Reglamentu Nr. 1215/2012 ir taikydami konkrečias arba jurisdikcijos dėl bylų, susijusių su individualiomis darbo sutartimis, arba jurisdikcijos dėl bylų, susijusių su vartojimo sutartimis, taisykles, ir, pastaruoju atveju, ar FD turi būti laikomas „vartotoju“, kaip tai suprantama pagal reglamentą „Roma I“, siekiant nustatyti, ar garantiniam susitarimui taikytina Vokietijos materialinė teisė.

22. Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pirmiausia pažymi, kad garantinis susitarimas, kaip vienašalis įsipareigojimas, pagal Vokietijos teisę panašus į garantiją ir kad, neatsižvelgiant į taikytiną teisę, neginčijama, jog *ROI Land Investments* atsakomybė už *R Swiss* įsipareigojimų vykdymą nėra apribota *R Swiss* įsipareigojimų neįvykdymu.

23. Be to, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad dėl šios garantijos *ROI Land Investments* nėra *R Swiss*, kaip darbdavės, teisių perėmėja ir kad teise duoti nurodymus FD dėl jo veiklos naudojosi *R Swiss* vykdomasis direktorius.

24. Galiausiai prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pabrėžia šio ginčo ypatumą – tai, kad be garantinio susitarimo nebūtų buvusi sudaryta jokia FD ir *R Swiss* darbo sutartis ir kad pareigos, kurias *ROI Land Investments*, patronuojančiojoje bendrovėje, pirmiau ėjo FD, po jo pervedimo į jos patronuojamąją bendrovę, *R Swiss*, įsteigtą siekiant vykdyti prekybą Europoje, nepasikeitė.

25. Be to, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas prašo paaiškinti ryšį tarp Reglamento Nr. 1215/2012 nuostatų ir nacionalinės teisės dėl išlygos, nurodytos šio reglamento 6 straipsnio 1 dalyje, susijusios su šio reglamento 21 straipsnio 2 dalies taikymu.

26. Taip pat pažymėtina, kad, kalbant apie Reglamento Nr. 1215/2012 17 straipsnio 1 dalies, taikytinos nagrinėjant bylas, susijusias su vartojimo sutartimis, išaiškinimą, *Bundesarbeitsgericht* (Federalinis darbo teismas) siekia sužinoti, ar garantinis susitarimas gali būti laikomas sutartimi, ieškovo sudaryta siekiant, kaip pagal darbo sutartį dirbančiam asmeniui, užsiimti profesine veikla. Tiksliau, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausia, ar sąvoka „profesinė veikla“ apima tik savarankišką veiklą.

⁶ Nepatikslinama, ar FD atitinka reikalavimus, kad galėtų naudotis garantijų sistema, nustatyta Vokietijoje pagal 2008 m. spalio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2008/94/EB dėl darbuotojų apsaugos jų darbdaviui tapus nemokiam (kodifikuota redakcija) (OL L 283, 2008, p. 36).

27. Šiomis aplinkybėmis *Bundesarbeitsgericht* (Federalinis darbo teismas) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

- „1. Ar [Reglamento Nr. 1215/2012] 6 straipsnio 1 dalį, siejamą su 21 straipsnio 1 dalies b punkto i papunkčiu ir 2 dalimi, reikia aiškinti taip, kad darbuotojas gali pareikšti ieškinį juridiniam asmeniui, kuris nėra jo darbdavys ir kurio buveinės vieta, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1215/2012 63 straipsnio 1 dalį, yra ne valstybėje narėje, tačiau kuris, remiantis garantiniu susitarimu, tiesiogiai atsako darbuotojui dėl reikalavimų, kylančių iš individualios darbo sutarties su trečiuoju asmeniu, pareikšdamas tą ieškinį vietos, kurioje arba iš kurios darbuotojas paprastai atlieka arba paskutinį kartą atliko savo darbą, būdamas susijęs darbo santykiais su šiuo trečiuoju asmeniu, teisme, jei darbo sutartis su šiuo trečiuoju asmeniu, nesant garantinio susitarimo, nebūtų buvusi sudaryta?
2. Ar Reglamento Nr. 1215/2012 6 straipsnio 1 dalį reikia aiškinti taip, kad išlyga dėl Reglamento Nr. 1215/2012 21 straipsnio 2 dalies neleidžia taikyti pagal valstybės narės nacionalinę teisę galiojančios jurisdikcijos taisyklės, suteikiančios darbuotojui galimybę pareikšti ieškinį juridiniam asmeniui, kuris pirmajame klausime aprašytomis aplinkybėmis tiesiogiai jam atsako dėl reikalavimų, kylančių iš individualios darbo sutarties su trečiuoju asmeniu, kaip darbdavio „teisių perėmėjui“ kompetentingame įprastinės darbo vietos teisme, jei Reglamento Nr. 1215/2012 21 straipsnio 2 dalyje, siejamoje su 1 dalies b punkto i papunkčiu, tokios jurisdikcijos nėra nustatyta?
3. Jei į pirmąjį klausimą būtų atsakyta neigiamai, o į antrąjį klausimą – teigiamai:
 - a) ar Reglamento Nr. 1215/2012 17 straipsnio 1 dalį reikia aiškinti taip, kad sąvoka „profesinė veikla“ apima samdomą darbą, vykdomą susiklosčius darbo santykiams?
 - b) Jei į šį klausimą būtų atsakyta teigiamai, ar Reglamento Nr. 1215/2012 17 straipsnio 1 dalį reikia aiškinti taip, kad garantinis susitarimas, pagal kurį juridinis asmuo tiesiogiai atsako dėl darbuotojo reikalavimų, kylančių iš individualios darbo sutarties su trečiuoju asmeniu, yra sutartis, kurią sudaro darbuotojas, siekdamas su profesinę veiklą susijusio tikslo?
4. Jei, remiantis atsakymais į pirmiau pateiktus klausimus, prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas turėtų tarptautinę jurisdikciją priimti sprendimą byloje:
 - a) Ar [reglamento „Roma I“] 6 straipsnio 1 dalį reikia aiškinti taip, kad sąvoka „profesinė veikla“ apima samdomą darbą, vykdomą susiklosčius darbo santykiams?
 - b) Jei į šį klausimą būtų atsakyta teigiamai, ar reglamento „Roma I“ 6 straipsnio 1 dalį reikia aiškinti taip, kad garantinis susitarimas, pagal kurį juridinis asmuo tiesiogiai atsako darbuotojui dėl reikalavimų, kylančių iš individualios darbo sutarties su trečiuoju asmeniu, yra sutartis, kurią sudaro darbuotojas, siekdamas su profesinę veiklą susijusio tikslo?“

28. Rašytines pastabas Teisingumo Teismui pateikė FD ir Europos Komisija.

IV. Analizė

29. *Bundesarbeitsgericht* (Federalinis darbo teismas) pateikė Teisingumo Teismui prašymą priimti prejudicinį sprendimą dėl FD ieškinio, pareikšto *ROI Land Investments*, bendrovei, kurio buveinės vieta yra ne valstybėje narėje. Vokietijos teismų jurisdikcija pagal nacionalinę teisę gali būti nustatyta tik tuo atveju, jeigu įvykdyta kuri nors iš Reglamento Nr. 1215/2012 6 straipsnio 1 dalyje nurodytų sąlygų. Kadangi FD savo ieškinį grindžia susitarimu, pagal kurį užtikrinamas įsipareigojimų, kylančių iš jo darbo santykių, įvykdymas, ir kadangi apeliacinis teismas konstatavo, kad jis turi jurisdikciją remdamasis FD vartotojo statusu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo abejonės pagrindai susijusios su šio reglamento 18 straipsnio 1 dalies ir 21 straipsnio 2 dalies nuostatų, į kurias daroma nuoroda minėtame 6 straipsnyje, taikymo sritimi.

30. Taigi šioje byloje prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia sužinoti, ar Vokietijos teismai gali turėti jurisdikciją pagal Reglamento Nr. 1215/2012 II skyriaus 5 skirsnio apsaugos nuostatas arba šio skyriaus 4 skirsnio nuostatas, susijusias su vartojimo sutartimis. Tuo atveju, jei kuri nors iš šio skirsnio nuostatų taikytina, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausia, kokia yra sąvokos „vartotojas“ reikšmė pagal reglamentą „Roma I“, siekiant nustatyti, ar garantiniam susitarimui taikytina Vokietijos teisė.

31. Siekiant atsakyti į šiuos klausimus, susijusius su dviem reglamentais, iš kurių vienas skirtas jurisdikcijai, o kitas – sutartinėms prievolėms taikytinai teisei, reikėtų nurodyti kelias bendrąsias taisykles, tarp jų – ir primintas Teisingumo Teismo jurisprudencijoje.

32. Pirma, kadangi Reglamentu Nr. 1215/2012 buvo panaikintas ir pakeistas Reglamentas (EB) Nr. 44/2001⁷, Teisingumo Teismo pateiktas pastarojo reglamento nuostatų aiškinimas tinka ir kalbant apie Reglamentą Nr. 1215/2012, kai šių dviejų Europos Sąjungos teisės aktų nuostatos gali būti laikomos lygiavertėmis⁸.

33. Tas pats pasakytina ir apie jurisdikcijos dėl bylų, susijusių su darbo sutartimis, taisykles, kurios, nors ir kyla ne iš pirminės redakcijos 1968 m. Briuselio konvencijos nuostatų⁹, buvo įtrauktos 1989 m., o vėliau pakartotos¹⁰ ir papildytos, kad sudarytų atskirą reglamentų, kuriais pakeista 1968 m. Briuselio konvencija, skirsnį. Vis dėlto būtent Reglamentu Nr. 1215/2012 buvo internacionalizuotos jurisdikcijos dėl bylų, susijusių tiek su vartojimo sutartimis, tiek su darbo

⁷ 2000 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamentas dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (OL L 12, 2001, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 4 t., p. 42 ir klaidų ištaisymas OL L 290, 2014 10 4, p. 11).

⁸ Žr., be kita ko, 2016 m. lapkričio 16 d. Sprendimą *Schmidt* (C-417/15, EU:C:2016:881, 26 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija), o dėl bylos, susijusios su vartojimo sutartimi, – 2019 m. spalio 3 d. Sprendimą *Petruchová* (C-208/18, EU:C:2019:825, 38 punktas). Šis principas primintas Reglamento Nr. 1215/2012 34 konstatuojamojoje dalyje dėl reglamentų, kuriais pakeičiama 1968 m. rugsėjo 27 d. Briuselio konvencija dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymo (OL L 299, 1972, p. 32), su pakeitimais, padarytais 1978 m. spalio 9 d. Konvencija (OL L 304, 1978, p. 1), 1982 m. spalio 25 d. Konvencija (OL L 388, 1982, p. 1) ir 1989 m. gegužės 26 d. Konvencija (OL L 285, 1989, p. 1) (toliau – 1968 m. Briuselio konvencija).

⁹ Dėl jurisprudencijos ir teisėkūros genezės, susijusios su šiomis nuostatomis, išsamaus priminimo žr. Gaudemet-Tallon, H. ir Ancel, M.-É., *Compétence et exécution des jugements en Europe – Règlements 44/2001 et 1215/2012, Conventions de Bruxelles (1968) et de Lugano (1998 et 2007)*, 6-asis leid., L.G.D.J., Paryžius, 2018, p. 457 ir paskesni, taip pat Grušić, U., *The European Private International Law of Employment*, Cambridge University Press, Kembrižas, 2015, p. 58–62.

¹⁰ Žr. sutapimus tarp 1968 m. Briuselio konvencijos 5 straipsnio 1 dalies, Reglamento Nr. 44/2001 19 straipsnio ir Reglamento Nr. 1215/2012 21 straipsnio. Išsami šių nuostatų apžvalga pateikiama internete adresu <http://www.lynxlex.com/sites/default/files/files/Tableau%20panoramique%20de%20Bruxelles%20%C3%A0%20Lugano.pdf>.

sutartimis, taisyklės. Taigi šis prašymas priimti prejudicinį sprendimą patenka į šio reglamento 18 straipsnio 1 dalyje ir 21 straipsnio 1 dalies b punkte nustatytų jurisdikcijos taisyklių taikymo sritį, išplėstą įtraukiant atsakovą, kurio nuolatinė gyvenamoji vieta yra trečiojoje valstybėje¹¹.

34. Be to, Konvencijos dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo, pasirašytos Lugane 2007 m. spalio 30 d.¹², nuostatos, kurios iš esmės identiškos Reglamento Nr. 1215/2012, Reglamento Nr. 44/2001 ir 1968 m. Briuselio konvencijos nuostatoms, yra aiškinamos atsižvelgiant į pastarųjų teisės aktų nuostatas¹³.

35. Galiausiai, kaip patikslinta reglamento „Roma I“ 7 konstatuojamojoje dalyje, šio reglamento materialinė taikymo sritis ir nuostatos turėtų atitikti Reglamentą Nr. 44/2001 ir, kadangi pastarasis reglamentas buvo panaikintas ir pakeistas Reglamentu Nr. 1215/2012, jam taip pat galioja šis atitikties tikslas¹⁴.

36. Antra, terminų, kurių apibrėžtis Sąjungos teisėje nepateikiama, reikšmė ir apimtis turi būti nustatoma pagal jų įprastą reikšmę bendrinėje kalboje, atsižvelgiant į jų vartojimo kontekstą ir teisės aktų, kuriuose jie vartojami, tikslus¹⁵. Esant Sąjungos teisės akto įvairių kalbinių versijų neatitikimų, nagrinėjama nuostata turi būti aiškinama atsižvelgiant į bendrą teisės akto, kurio dalis ji yra, sistemą ir tikslą¹⁶.

37. Trečia, nagrinėjamu atveju taikomos jurisdikcijos taisyklės, dabar įtvirtintos Reglamento Nr. 1215/2012 II skyriaus 4 ir 5 skirsniuose, reiškia nuostatas, leidžiančias nukrypti nuo bendrosios jurisdikcijos taisyklės, nustatytos šio reglamento 4 straipsnio 1 dalyje, pagal kurią jurisdikcija suteikiama valstybės narės, kurioje yra atsakovo nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta. Todėl jos turi būti aiškinamos siaurai ir šiuo aiškinimu gali būti atsižvelgiama tik į šiame reglamente aiškiai nurodytus atvejus¹⁷, nebent paisoma teisės aktų leidėjo nurodytų kelių privalomojo pobūdžio tikslų¹⁸.

38. Tai patikslinęs pereisiu prie išsamaus sąlygų, nustatytų Reglamento Nr. 1215/2012 17 straipsnio 1 dalyje ir 21 straipsnio 1 dalies b punkto i papunktyje, taikymo nagrinėjimo, laikydamasis tvarkos, kuria pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo klausimai ir atsižvelgdamas į konkrečias pagrindinės bylos aplinkybes.

¹¹ Pagal minėto reglamento 21 straipsnio 1 dalies b punkto nuostatas darbuotojas gali pareikšti ieškinį darbdaviui savo įprastinės darbo vietos valstybės narės teisme arba, su tam tikromis sąlygomis, jį įdarbinusios įstaigos buvimo vietos teisme.

¹² Ši konvencija Europos bendrijos vardu patvirtinta 2008 m. lapkričio 27 d. Tarybos sprendimu 2009/430/EB (OL L 147, 2009, p. 1), vadinamoji Lugano II konvencija.

¹³ Šiuo klausimu žr. 2021 m. rugsėjo 30 d. Sprendimą *Commerzbank* (C-296/20, EU:C:2021:784, 33 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

¹⁴ Žr. 2017 m. rugsėjo 14 d. Sprendimą *Nogueira ir kt.* (C-168/16 ir C-169/16, EU:C:2017:688, 55 punktas) ir 2019 m. gegužės 8 d. Sprendimą *Kerr* (C-25/18, EU:C:2019:376, 36 punktas).

¹⁵ Žr. 2021 m. balandžio 22 d. Sprendimą *Austrian Airlines* (C-826/19, EU:C:2021:318, 22 punktas).

¹⁶ Žr., be kita ko, 2020 m. gruodžio 10 d. Sprendimą *Personal Exchange International* (C-774/19, toliau – Sprendimas *Personal Exchange International*, EU:C:2020:1015, 27 punktas).

¹⁷ Būtent dėl vartojimo sutarčių žr. 1993 m. sausio 19 d. Sprendimą *Shearson Lehman Hutton* (C-89/91, EU:C:1993:15, 16 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija) ir Sprendimą *Personal Exchange International* (24 punktas). Dėl darbo sutarčių žr. 2008 m. gegužės 22 d. Sprendimą *Glaxosmithkline ir Laboratoires Glaxosmithkline* (C-462/06, EU:C:2008:299, 28 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

¹⁸ Kaip pavyzdį žr. 2016 m. sausio 21 d. Sprendimą *SOVAG* (C-521/14, EU:C:2016:41, 37 punktas).

A. Dėl jurisdikcijos byloje, susijusiose su individualiomis darbo sutartimis

39. Pirmuoju prejudiciniu klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia sužinoti, ar Reglamento Nr. 1215/2012 21 straipsnio 1 dalies b punkto i papunktis ir 2 dalis turi būti aiškinami taip, kad darbuotojas gali pareikšti ieškinį vietos, iš kurios jis paprastai atlieka darbą, teisme juridiniam asmeniui, kurio buveinės vieta yra ne valstybėje narėje ir su kuriuo jis nėra sudaręs darbo sutarties, bet kuris remiantis garantiniu susitarimu, nuo kurio priklausė šios sutarties sudarymas, yra tiesiogiai atsakingas už darbdaviui tenkančių įsipareigojimų šio darbuotojo atžvilgiu vykdymą.

40. Reglamento Nr. 1215/2012 21 straipsnio 1 dalies b punktas – tai nuostata, į kurią daroma nuoroda šio reglamento 21 straipsnio 2 dalyje, kuri, remiantis šio reglamento 6 straipsnio 1 dalimi, taikoma, jei darbdavio nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta yra ne valstybės narės teritorijoje. Taigi kalbama apie konkrečią šio reglamento II skyriaus 5 skirsnio nuostatą, kurioje įtvirtintos teismų, į kuriuos kreiptasi dėl „individualių darbo sutarčių“, darbuotojui pareiškus ieškinį *darbdaviui*, jurisdikcijos taisyklės.

41. Sąvokos „darbdavys“, kaip tai suprantama pagal Reglamentą Nr. 1215/2012, Teisingumo Teismas dar nėra apibrėžęs¹⁹. Jo jurisprudencijoje apibrėžti tik darbuotojo santykių su darbdaviu ypatumai.

42. Iš jos matyti, jog Reglamento Nr. 1215/2012 20 straipsnyje vartojama sąvoka „individuali darbo sutartis“ turi būti aiškinama savarankiškai, tam, kad būtų užtikrintas vienodas šiame reglamente nustatytų jurisdikcijos taisyklių taikymas visose valstybėse narėse²⁰.

43. Teisingumo Teismas nurodo, kad sąvoka „individuali darbo sutartis“ suponuoja darbuotojo ir darbdavio pavaldumo santykius²¹, nes esminis darbo santykių požymis yra tas, kad asmuo tam tikrą laiką kito asmens naudai ir jo vadovaujamas privalo teikti paslaugas, už kurias gauna darbo užmokestį²².

44. Dėl tokių pavaldumo santykių buvimo Teisingumo Teismas patikslino, kad jis turi būti vertinamas kiekvienu atveju atsižvelgiant į visus šalių tarpusavio santykius apibūdinančius elementus ir aplinkybes, siekiant nustatyti, ar, neatsižvelgiant į formalius ir sutartinius santykius, pagal faktinę padėtį šalį, kuriai darbuotojas pareiškė ieškinį, galima laikyti „darbdaviu“²³.

¹⁹ Dėl neseniai primintų įvairių kriterijų, Teisingumo Teismo nustatytų socialinės apsaugos, darbo santykių ir privatinės tarptautinės teisės srityse, taip pat žr. generalinio advokato P. Pikamäe išvadą, pateiktą byloje *AFMB ir kt.* (C-610/18, EU:C:2019:1010, 41–55 punktai).

²⁰ Šiuo klausimu žr. 2021 m. vasario 25 d. Sprendimą *Markt24* (C-804/19, EU:C:2021:134, 24 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

²¹ Nesant tokio pavaldumo santykių šalių santykiai gali būti laikomi paslaugų teikimo sutartimi, patenkančia į Reglamento Nr. 1215/2012 7 straipsnio 1 dalies b punkto antros įtraukos taikymo sritį. Šiuo klausimu žr. 2015 m. rugsėjo 10 d. Sprendimą *Holterman Ferho Exploitatie ir kt.* (C-47/14, toliau – Sprendimas *Holterman Ferho Exploitatie ir kt.*, ECLI:EU:C:2015:574, 51 ir 58 punktai). Vis dėlto ši nuostata taikoma tik atsakovui, kurio nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta yra valstybėje narėje.

²² Žr., be kita ko, 2019 m. balandžio 11 d. Sprendimą *Bosworth ir Hurley* (C-603/17, EU:C:2019:310, 25 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija) ir 2021 m. vasario 25 d. Sprendimą *Markt24* (C-804/19, EU:C:2021:134, 25 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

²³ Žr. 2019 m. balandžio 11 d. Sprendimą *Bosworth ir Hurley* (C-603/17, EU:C:2019:310, 26 ir 27 punktai bei juose nurodyta jurisprudencija). Pagal analogiją taip pat žr. 2011 m. gruodžio 15 d. Sprendimą *Voogsgeerd* (C-384/10, toliau – Sprendimas *Voogsgeerd*, EU:C:2011:842, 62 punktas).

45. Taigi tokiais reikalavimais apskritai siekiama apriboti savarankišką veiklą ir darbuotojo statusą²⁴. Jie nebuvo nurodyti siekiant nustatyti sąvokos „darbdavys“ ribas²⁵.

46. Teisingumo Teismas taip pat yra nusprendęs, kad darbo sutartys turi tam tikrų būdingų požymių: jomis sukuriamas ilgalaikis ryšys, kuriuo darbuotojas susiejamas su bendrovės ar darbdavio organizacine veiklos sistema, ir jos yra susietos su veiklos vykdymo vieta, kuri nulemia imperatyviosios teisės ir kolektyvinių sutarčių nuostatų taikymą²⁶.

47. Pagrindinėje byloje neginčijama, kad, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo teigimu, FD ir *ROI Land Investments* ieškinio pareiškimo metu formaliai nebuvo saistomi individualios darbo sutarties ir jų nesiejo pavaldumo santykiai, be to, net *ROI Land Investments* galimybė daryti poveikį bendrovės *R Swiss* vadovavimui nieko nekei[stų].

48. Vis dėlto manau, kad, remiantis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo paaiškinimais, susijusiais su faktine FD padėtimi *ROI Land Investments* atžvilgiu, neatmestina, jog ši patronuojančioji bendrovė gali būti laikoma darbdaviu, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1215/2012 21 straipsnio 1 dalį.

49. Iš tikrųjų konkrečios pagrindinės bylos aplinkybės dar kartą įrodo sąvokos „darbdavys“, kalbant apie bendrovių grupę, išskirtinumą²⁷ ir kylantį pavojų, atsižvelgiant į įprastus kriterijus, manyti, kad bet kuriomis aplinkybėmis reikia nustatyti vienintelį ryšį tarp darbuotojo ir darbdavio, pastaruoju laikant tą, kurio naudai darbuotojas vykdo užduotis, kuris jam vadovauja ir kuris moka darbuotojui darbo užmokestį ar kokį nors kitokį atlygį.

50. Mano manymu, reikia atsižvelgti į sutartinių santykių persipynimą arba į esminių darbo sutarties elementų, kurie gali būti bendrovių grupėje, pasiskirstymą ir susitarimus, kuriuos tokia organizacija gali skatinti sudaryti²⁸.

51. Nagrinėjamu atveju FD ieškinys, pareikštas *ROI Land Investments*, grindžiamas šios bendrovės išipareigojimu vykdyti jo darbdaviui, *R Swiss*, tenkančias pareigas, be kurio FD nebūtų tą pačią dieną su pastaruoju sudaręs naujos sutarties²⁹. Šis išipareigojimas buvo prisiimtas be šio darbdavio išipareigojimų neįvykdymo sąlygos. Be to, kiek tai susiję su šiais darbo santykiais, FD turėjo dirbti tokį patį darbą kaip ir anksčiau, kai dirbo *ROI Land Investments* naudai. Ekonominę sąsają tarp sutartinio darbdavio ir šio trečiojo asmens pažymėjo ir prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas³⁰.

²⁴ Žr. Sprendimą *Holterman Ferho Exploitation ir kt.* (41 punktas). Be to, dėl sąvokos „darbuotojas“, kaip tai suprantama pagal SESV 45 straipsnį, priminimo žr. generalinės advokatės V. Trstenjak išvadą, pateiktą byloje *Voogsgeerd* (C-384/10, EU:C:2011:564, 88 punktas) ir Sprendimą *Holterman Ferho Exploitation ir kt.* (41 punktas).

²⁵ Siekiant palyginti žr. Sprendimą *Voogsgeerd* (65 punktas), kuriame Teisingumo Teismas, kalbėdamas apie Konvenciją dėl sutartinės prievolės taikytinos teisės, pateiktą pasirašyti 1980 m. birželio 19 d. Romoje (OL L 266, 1980, p. 1), nurodė, jog „kitos įmonės, su kuria įmonė, formaliai nurodyta kaip darbdavė, turi santykių, verslo vieta gali būti laikoma „verslo vieta“, jei objektyvūs duomenys leidžia nustatyti, kad reali padėtis skiriasi nuo tos, kuri nurodyta sutartyje, net jei įgaliojimai duoti nurodymus tai kitai įmonei formaliai nebuvo perleisti“.

²⁶ Žr. Sprendimą *Holterman Ferho Exploitation ir kt.* (39 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

²⁷ Dėl ilgalaikio ryšio, siejančio darbuotoją su bendrovės organizacine veiklos sistema, nustatymo žr. Sprendimą *Holterman Ferho Exploitation ir kt.* (45 punktas). Kaip pavyzdį taip pat žr. generalinio advokato H. Saugmandsgaard Øe išvadą, pateiktą byloje *Bosworth ir Hurley* (C-603/17, EU:C:2019:65, 104 ir 105 punktai).

²⁸ Šiuo klausimu žr. generalinio advokato F. G. Jacobs išvadą, pateiktą byloje *Pugliese* (C-437/00, EU:C:2002:511, 38 punktas). Taip pat žr. generalinio advokato H. Saugmandsgaard Øe išvadą, pateiktą byloje *Bosworth ir Hurley* (C-603/17, EU:C:2019:65, 109 punktas).

²⁹ Žr. šios išvados 16 ir 24 punktus, taip pat 4 išnašą.

³⁰ Žr. šios išvados 14 ir 15 punktus.

52. Mano manymu, iš to išplaukia, kad teisės, kuriomis remiasi FD, reikšdamas ieškinį *ROI Land Investments*, kyla iš individualios darbo sutarties, FD sudarytos su *R Swiss*. Kadangi kartu priimtas besąlyginis *ROI Land Investments* išipareigojimas susijęs su esminiu darbo santykių elementu, būtent su FD darbo užmokesčiu, jis yra *neatskiriama individualios darbo sutarties dalis*³¹. Šiuo požiūriu *ROI Land Investments* yra ne paprastas garantas, o, kartu taikant Reglamento Nr. 1215/2012 20 ir 21 straipsnius, gali būti laikomas darbdaviu.

53. Vis dėlto dar reikia nustatyti, kas pagrindinėje byloje leistų konstatuoti, kad yra kitas esminis darbo santykių požymis, t. y. darbuotojo pareiga darbdavio naudai teikti paslaugas, gaunant už jas darbo užmokestį³².

54. Remiantis šiuo griežtu iš darbo santykių kylančių pareigų abipusiškumu, būtų galima manyti, kad dėl aptariamo garantinio susitarimo, kuris yra neatskiriama darbo sutarties dalis, atitinkamas trečiasis asmuo faktiškai tampa darbdaviu. Kitaip tariant, taip garantuodamas darbuotojo darbo užmokestį šis trečiasis asmuo veikia kaip tas, kurio naudai teikiama paslauga.

55. Vis dėlto, atsižvelgiant į jo taikymo sritį, šis sprendimas, grindžiamas vieninteliu formaliu ryšiu tarp šalių išipareigojimų darbo santykių srityje, mano manymu, nėra visiškai tinkamas. Mano nuomone, reikia atsižvelgti ir į aplinkybes, kuriomis šie išipareigojimai buvo priimti.

56. Taigi siūlau Teisingumo Teismui nurodyti, kad garantinis susitarimas, sudarytas su trečiuoju asmeniu darbo sutarties atžvilgiu, esant ekonominiam darbdavio ir pastarojo tarpusavio priklausomumui³³, atspindi šio trečiojo asmens suinteresuotumą, kad ši sutartis būtų vykdoma. Tokį kriterijų Teisingumo Teismas jau yra nustatęs 2003 m. balandžio 10 d. Sprendime *Pugliese*³⁴.

57. Kaip ir šioje byloje, toje byloje, kurioje priimtas minėtas sprendimas, darbo santykiai bendrovių grupėje keitėsi ir išipareigojimai išliko. Ginčo dalykas buvo kelionės ir gyvenamojo būsto išlaidų apmokėjimas darbuotojui, kai atlikti šį apmokėjimą, po darbo sutarties pasirašymo, buvo išipareigojęs pirmasis darbdavys³⁵, pagal kurio nurodymus šis darbuotojas nebedirbo³⁶.

58. Sprendime *Pugliese* Teisingumo Teismas nurodė, kad „ginčas susijęs su individualia darbo sutartimi“³⁷. Patikslinęs, kad reikėjo nustatyti, kokia sąsajos tarp dviejų aptariamų darbo sutarčių apimtis³⁸, jis nusprendė, kad darbuotojas, susijęs su dviem skirtingais darbdaviais, gali pareikšti

³¹ Šiuo klausimu pažymėtina, kad užtikrinama atitiktis reglamentui „Roma I“, kurio 8 straipsnyje nurodyta darbo sutarčiai taikytina teisė. Dėl teisės aktų leidėjo apibrėžtų kriterijų taikymo sąlygų pagal analogiją žr. Sprendimą *Voogsgeerd* (44–51 punktai).

³² Žr. šios išvados 43 punktą.

³³ Žr. šios išvados 50 ir 52 punktus.

³⁴ C-437/00, toliau – Sprendimas *Pugliese*, EU:C:2003:219.

³⁵ Žr. Sprendimą *Pugliese* (6 ir 10 punktai).

³⁶ Darbuotojas paeiliui sudarė dvi darbo sutartis su dviem darbdaviais. Pirmasis darbdavys buvo visapusiškai informuotas apie antrosios sutarties sudarymą ir sutiko su pirmosios sutarties galiojimo sustabdymu (šio sprendimo 13 punktas), atsižvelgęs į šio darbuotojo perkėlimą į pareigas kitoje bendrovėje, kurios 21 % kapitalo priklausė šiam darbdaviui (šio sprendimo 5 punktas).

³⁷ Sprendimas *Pugliese* (15 punktas). Išvados, pateiktos byloje *Pugliese* (C-437/00, EU:C:2002:511), 44 punkte, generalinis advokatas F. G. Jacobs nagrinėjo tokį klausimą: „Ar ginčas susijęs su „klausimu dėl individualios darbo sutarties“?“. 45 ir paskesniuose punktuose jis nurodė, kad darbuotojo ir atsakovo santykiai neturi būti atsieti nuo darbo sutarties, kaip tai suprantama pagal 1968 m. Briuselio konvencijos 5 straipsnio 1 punktą, neatsižvelgiant į išipareigojimo dirbti pastarojo naudai sustabdymą ir tai, kad ginčo dalykas – kito susitarimo nei pradinė darbo sutartis vykdomas. Jis, be kita ko, laikėsi nuomonės, kad aptariamais susitarimais sudaro „visumą, kuri buvo ir niekada neprarado darbo sutarties pobūdžio“, pažymėdamas, kad išlikusios šios sutarties pasekmės, kaip antai draudimo išmokų mokėjimas ir darbo stažo pripažinimas, – tai būdingi darbdavio išipareigojimai darbuotojui.

³⁸ Žr. Sprendimą *Pugliese* (21 punktas).

ieškinį pirmajam darbdaviui vietos, kurioje jis vykdo veiklą antrojo darbdavio naudai, teisme, jei pirmasis darbdavys pats „*antrosios sutarties sudarymo metu yra suinteresuotas paslaugos, kurią darbuotojas teiks antrajam darbdaviui pastarojo nurodytoje vietoje, suteikimu*“³⁹.

59. Teisingumo Teismas nustatė šį kriterijų siekdamas atitikties tikslui tinkamai apsaugoti darbuotoją, į kurį atsižvelgiama pasirenkant glaudų ryšį tarp ginčo ir jį nagrinėti turinčio teismo⁴⁰. Be to, Teisingumo Teismas nusprendė, kad toks kriterijus tinkamas atsižvelgiant į teisinio saugumo, nuspėjamumo ir gero teisingumo vykdymo reikalavimus⁴¹.

60. Šis suinteresuotumo darbuotojo teikiamos paslaugos atlikimu, išreikšto jo atžvilgiu įsipareigojusios šalies, kriterijus, mano manymu, gali būti taikomas plačiai⁴², neapsiribojant atvejais, kai sudarytos kelios *darbo sutartys*. Mano nuomone, jį galima taikyti ir tuo atveju, jei, kaip šioje byloje, garantinis susitarimas yra neatskiriama darbo sutarties dalis⁴³. Toks aiškinimas, mano manymu, tinkamas atsižvelgiant į principus, kurie buvo nustatyti Sprendime *Pugliese* ir patvirtinti Reglamente Nr. 1215/2012⁴⁴.

61. Vis dėlto, atsižvelgdamas į tai, kad kiekviena grupei priklausanči įmonė turi tam tikrą bendrą ir netiesioginį suinteresuotumą, kad bet kuris tos pačios grupės darbuotojas tinkamai teiktų paslaugas, siūlau nustatyti šio kriterijaus „suinteresuotumas, kad darbuotojas suteiktų paslaugą“, kuriuo vadovaujamasi apibrėžiant sąvoką „darbdavys“, taikymo apribojimą. Mano manymu, šis trečiojo asmens suinteresuotumas turėtų būti *tiesioginis*.

62. Nagrinėjamu atveju pažymėtina, kad, kaip nurodyta nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą, *ROI Land Investments* buvo „tiesiogiai suinteresuota, kad ieškovas įvykdytų įsipareigojimus bendrovei *R Swiss*“.

63. Taigi, kaip ir Sprendime *Pugliese*, Teisingumo Teismas galėtų nustatyti tam tikrus bendrus šio suinteresuotumo įvertinimo kriterijus.

64. Šiame sprendime Teisingumo Teismas patikslino, kad „šio suinteresuotumo[, kad darbuotojas suteiktų paslaugą,] buvimą reikėtų vertinti ne griežtai, atsižvelgiant į formalius ir išimtinis kriterijus, o bendrai, atsižvelgiant į visas byloje susiklosčiusias aplinkybes“⁴⁵. Teisingumo Teismas neišsamiai išvardijo įvairius vertinimo aspektus⁴⁶, į kuriuos, mano manymu, galima atsižvelgti, kai kalbama apie trečiojo asmens suinteresuotumą santykiais su sutartiniu darbdaviu. Pagrindiniai šie aspektai tokie:

– tarp abiejų su darbuotoju susitariančių bendrovių yra institucinis ar ekonominis ryšys⁴⁷,

³⁹ Šio sprendimo 23 punktą. Išskirta mano.

⁴⁰ Žr. Sprendimą *Pugliese* (17 ir 18 punktai). Šiuo klausimu taip pat žr. 2018 m. birželio 21 d. Sprendimą *Petronas Lubricants Italy* (C-1/17, EU:C:2018:478, 23 ir 24 punktai bei juose nurodyta jurisprudencija).

⁴¹ Žr. Sprendimą *Pugliese* (16 punktą).

⁴² Šiuo klausimu žr. generalinio advokato H. Saugmandsgaard Øe išvadą, pateiktą byloje *Bosworth ir Hurley* (C-603/17, EU:C:2019:65, 109 punktą).

⁴³ Žr. šios išvados 52 punktą.

⁴⁴ Žr. šio reglamento 15, 16, 18 ir 21 konstatuojamąsias dalis. Pagal analogiją taip pat žr. 2018 m. spalio 4 d. Sprendimą *Feniks* (C-337/17, EU:C:2018:805, 34 ir 36 punktai).

⁴⁵ Sprendimas *Pugliese* (24 punktą).

⁴⁶ Sprendimas *Pugliese* (24 punktą).

⁴⁷ Nagrinėjamu atveju žr. šios išvados 14 ir 15 punktus.

- sudaryti antrąją darbo sutartį buvo numatyta panaikinant pirmiau su trečiuoju asmeniu sudarytą sutartį ar baigiant jai galioti⁴⁸,
- pirmesnė sutartis buvo panaikinta, atsižvelgiant į naujos sutarties sudarymą⁴⁹,
- sutartinis darbdavys ir trečiasis asmuo yra sudarę susitarimą, kuriame nurodytas dviejų su darbuotoju sudarytų sutarčių buvimo kartu pagrindas,
- trečiasis asmuo netiesiogiai išlaiko vadovavimo darbuotojui kompetenciją⁵⁰,
- trečiasis asmuo gali spręsti dėl darbuotojo veiklos sutartinio darbdavio naudai trukmės.

65. Mano manymu, svarbūs ir tam tikri kiti aspektai, į kuriuos atkreiptinas dėmesys remiantis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo teiginiais:

- trečiasis asmuo pagal sutartį yra atsakingas už sutartinio darbdavio įsipareigojimų vykdymą, būtent darbuotojo prašymu, be jokių apribojimų⁵¹,
- darbuotojo užduočių, kurias jis atlikdavo pagal ankstesnę sutartį vadovaujant trečiajam asmeniui, pobūdis sudarius naująją sutartį lieka toks pats⁵²,
- neatsižvelgiant į ankstesnės sutarties nutraukimą šis darbuotojas privalo vykdyti veiklą minėto trečiojo asmens naudai⁵³.

66. Dėl visų šių kriterijų pridurtina, kad, mano manymu, nėra jokio pagrindo juos taikyti tik juridiniams asmenims. Fiziniai asmenys taip pat gali būti sutartiniai darbdaviai arba suinteresuoti darbdaviai individualių įmonių grupėje arba tinkle.

67. Taigi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, atsižvelgdamas į šiuos ar kitus reikšmingus kriterijus, turi patikrinti, ar pagrindinėje byloje susiklosčiusios aplinkybės leidžia konstatuoti, kad trečiasis asmuo yra *tiesiogiai suinteresuotas, kad darbuotojas tinkamai teiktų paslaugą*, vykdydamas darbo sutartį, sudarytą su kitu tos pačios grupės asmeniu, iš ko būtų galima daryti išvadą, kad šis trečiasis asmuo gali būti laikomas darbdaviu, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1215/2012 21 straipsnio 1 dalį.

68. Todėl siūlau Teisingumo Teismui į pirmąjį prejudicinį klausimą atsakyti, kad gali būti laikomas „darbdaviu“, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1215/2012 21 straipsnio 1 ir 2 dalis, fizinis arba juridinis asmuo, kurio nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta yra arba nėra valstybės narės teritorijoje ir su kuriuo darbuotojas sudarė ne darbo sutartį, o susitarimą, kuris yra neatskiriama šios sutarties dalis ir pagal kurį šis asmuo yra atsakingas už darbdavio įsipareigojimų šiam darbuotojui vykdymą, jei šis asmuo tiesiogiai suinteresuotas tinkamu minėtos sutarties vykdymu.

⁴⁸ Nagrinėjamu atveju žr. šios išvados 14 punktą.

⁴⁹ Šiuo klausimu žr. šios išvados 14 punktą.

⁵⁰ Remiantis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo teiginiais, nagrinėjamu atveju taip nėra. Žr. šios išvados 47 punktą, siejant su jos 49 punktu.

⁵¹ Nagrinėjamu atveju žr. šios išvados 16 ir 24 punktus.

⁵² Šiuo atveju žr. šios išvados 24 punktą.

⁵³ Žr. teiginius, primintus šios išvados 4 išnašoje.

B. Dėl kai kurių jurisdikcijos taisyklių išimtinumo, kai atsakovo nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta yra ne valstybėje narėje

69. Antruoju prejudiciniu klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, tuo atveju, jei Teisingumo Teismas būtų tos nuomonės, kad ginčas nepatenka į Reglamento Nr. 1215/2012 II skyriaus 5 skirsnio taikymo sritį, klausia, ar šio reglamento 6 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad išlyga, susijusi su šio reglamento 21 straipsnio 2 dalimi, neleidžia taikyti valstybės narės teisėje nustatytų jurisdikcijos taisyklių.

70. Šiuo atžvilgiu pažymėtina, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nekėlė tokio paties klausimo dėl jurisdikcijos taisyklių, nustatytų minėto reglamento II skyriaus 4 skirsnyje, taikymo, kuris yra trečiojo ir ketvirtojo prejudicinių klausimų dalykas, nors probleminis aspektas yra tas pats.

71. Jei Teisingumo Teismas į pirmąjį prejudicinį klausimą atsakytų neigiamai, remdamasis tuo, kad trečiasis asmuo darbo sutarties atžvilgiu, kaip pagrindinėje byloje, negali būti laikomas darbdaviu, ginčas nepatektų į Reglamento Nr. 1215/2012 II skyriaus 5 skirsnio taikymo sritį. Taigi dėl toliau nurodytų priežasčių turėtų būti taikomos nacionalinės jurisdikcijos taisyklės.

72. Pirma, remiantis šio reglamento 6 straipsnio 1 dalies, siejamos su jo 14 konstatuojamąja dalimi, formuluote, šios jurisdikcijos taisyklės iš esmės taikomos atsakovams, kurių nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta yra ne valstybėje narėje.

73. Antra, neįmanoma, kad Sąjungos jurisdikcijos taisyklės galėtų už jų taikymo srities ribų daryti ribojamąjį poveikį nacionalinėms nuostatoms. Be to, bet kokia kita analizė lemtų tai, kad nacionalinės jurisdikcijos taisyklės taptų visais atvejais netaikomos.

74. Todėl į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo antrąjį klausimą būtų galima atsakyti, kad tuo atveju, jei Reglamento Nr. 1215/2012 21 straipsnio 2 dalis netaikytina, šio reglamento 6 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad nacionalinėje teisėje nustatytos jurisdikcijos taisyklės taikytinos.

75. Vis dėlto siūlau Teisingumo Teismui atkreipti dėmesį į aiškinimą *a contrario*, kurį būtų galima pateikti remiantis tokiu bendrai suformuluotu atsakymu. Toks atsargumas, mano manymu, pateisinamas atsižvelgiant į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nuorodą į Vokietijos teisės teoretikų pastabas, kuriose keliama klausimai dėl ryšio tarp Reglamento Nr. 1215/2012 6 straipsnio 1 dalies nuostatų ir nuostatų, skirtų byloms, susijusioms su vartojimo sutartimis ir individualiomis darbo sutartimis⁵⁴.

76. Iš tikrųjų šio reglamento 6 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad jeigu atsakovo nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta yra ne valstybėje narėje, teismo, į kurį kreiptasi, jurisdikcija nustatoma pagal nacionalinėje teisėje įtvirtintą jurisdikcijos taisyklę, „laikantis [pagal]“⁵⁵ šio reglamento 18 straipsnio 1 dalį ir 21 straipsnio 2 dalį. Šie straipsniai yra kiekviename iš atitinkamų

⁵⁴ Šiuo klausimu taip pat žr. Gaudemet-Tallon, H. ir Ancel, M.-É., *Compétence et exécution des jugements en Europe – Règlements 44/2001 et 1215/2012, Conventions de Bruxelles (1968) et de Lugano (1998 et 2007)*, L.G.D.J., Paryžius, 2018 (6-asis leid.), p. 464, taip pat 167 išnaša.

⁵⁵ Tokia pati formuluotė vartojama ir Reglamento Nr. 1215/2012 4 straipsnyje.

skirsnių, atitinkamai po šio reglamento 17 straipsnio 1 dalies ir 20 straipsnio 1 dalies, pagal kurias „jurisdikcija <...> nustatoma pagal šį skirsnį, *nedarant poveikio* [Reglamento Nr. 1215/2012] 6 straipsniui <...>“⁵⁶.

77. 1968 m. Briuselio konvencijoje vartojamos tokios pačios arba panašios formuluotės kaip ir Reglamente Nr. 44/2001: „pagal“ – abiejų šių teisės aktų 4 straipsniuose; „neatsižvelgiant“ bei „nepažeidžiant“ – atitinkamai šios konvencijos 13 straipsnyje bei šio reglamento 15 ir 18 straipsniuose. *Išimtinės* jurisdikcijos taisyklės, taip pat minėtame reglamente nustatytos taisyklės, susijusios su susitarimu dėl jurisdikcijos, turėjo lemti nacionalinės teisės netaikymą⁵⁷.

78. Taigi kyla klausimas, ar Reglamente Nr. 1215/2012 pridėtų jurisdikcijos taisyklių, *kuriomis siekiama apsaugoti silpnesniąją šalį*, taikymo sritis turi būti tokia pati. Galimi keli požiūriai.

79. Remiantis šio reglamento 5 straipsnio formuluote, pagal kurią atsakovams, kurių nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta yra valstybėje narėje, kitos valstybės narės teismuose ieškiniai *gali būti pareikšti tik taikant* šio reglamento II skyriaus 2–7 skirsniuose nustatytas taisykles ir kuri skiriasi nuo šio reglamento 6 straipsnio 1 dalies, taikomos atsakovams, kurių nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta yra trečiojoje šalyje, formuluotės, būtų galima daryti išvadą, kad nacionalinės jurisdikcijos taisyklės gali ir toliau būti taikomos *kartu su* Reglamente Nr. 1215/2012 nustatytais jurisdikcijos taisyklėmis⁵⁸.

80. Taip pat būtų galima remtis tuo, kad šio reglamento 21 straipsnio 2 dalyje nustatyta, jog darbdaviui „valstybės narės teisme *galima* pareikšti ieškinį pagal 1 dalies b punktą“⁵⁹. Taigi darbuotojas galėtų rinktis jurisdikciją, grindžiamą minėtu reglamentu, arba jurisdikciją pagal nacionalinę teisę⁶⁰.

81. Vis dėlto, remiantis Reglamente Nr. 1215/2012 14 konstatuojamąja dalimi, kurioje kalbama apie jurisdikcijos taisykles, kurioms teiktina pirmenybė atsižvelgiant į šiuo reglamentu siekiamus tikslus⁶¹, taip pat būtų galima teigti, kad pagal šio reglamento II skyriaus 4 ir 5 skirsniuose nustatytas taisykles netaikomi jokie nacionaliniai įstatymai, net jeigu jie galėtų būti palankesni pareiškėjui⁶².

82. Esu linkęs pritarti šiai analizei, kurioje remiamasi Reglamente Nr. 1215/2012 nuoseklumu, jo atitiktimi ankstesnėms nuostatomis ir jomis siekiamais tikslais, taip leidžiant išsklaidyti abejones, kylančias dėl kalbinių versijų skirtumų.

⁵⁶ Išskirta mano. Dėl tokio paties formuluotės skirtumo taip pat žr. versijas vokiečių, anglų ir lenkų kalbomis.

⁵⁷ Vis dėlto pažymėtina, kad Reglamente Nr. 44/2001, kaip ir Reglamente Nr. 1215/2012, tokios pačios formuluotės vartojamos šiuose straipsniuose versijose ispanų kalba („sin perjuicio“), danų kalba („jf. dog“), italų kalba („salva/fatto salvo“), nyderlandų kalba („onverminderd“), portugalų kalba („sem prejuízo“) ir švedų kalba („om inte annat“).

⁵⁸ Šiuo klausimu žr. Garcimartín Álferez, F. J. ir Sánchez Fernández, S., „El nuevo Reglamento Bruselas I: qué ha cambiado en el ámbito de la competencia judicial“, *Revista española de derecho europeo*, Marcial Pons Ediciones Jurídicas y Sociales, Madridas, Nr. 48, 2013, p. 3–6, taip pat Pohl, M., „Die Neufassung der EuGVVO – im Spannungsfeld zwischen Vertrauen und Kontrolle“, *Praxis des Internationalen Privat- und Verfahrensrechts* (IPRax), Verlag Ernst und Werner Giesekeing GmbH, Kelnas, 2 t., 2013, p. 109–111.

⁵⁹ Išskirta mano.

⁶⁰ Žr. Nord, N., „Refonte du règlement „Bruxelles I“ et protection du travailleur“, *La Semaine Juridique Sociale*, LexisNexis, Paryžius, Nr. 52, 2014, p. 3, 19 punktas.

⁶¹ „<...> siekiant užtikrinti vartotojų ir darbuotojų apsaugą, taip pat valstybės narės teismų jurisdikciją tais atvejais, kai jie turi išimtinę jurisdikciją, ir gerbti šalių autonomiją, kai kurios šio reglamento jurisdikcijos taisyklės turėtų būti taikomos neatsižvelgiant į atsakovo nuolatinę gyvenamąją (buveinės) vietą“.

⁶² Šiuo klausimu žr. Nord, N., „Refonte du règlement „Bruxelles I“ et protection du travailleur“, *La Semaine Juridique Sociale*, LexisNexis, Paryžius, Nr. 52, 2014, p. 3 ir 4, 20 punktas. Dėl jurisdikcijos taisyklių, susijusių su darbo sutartimis, žr. Cuniberti, G., „La réforme du Règlement Bruxelles I“, *Droit et procédures – EJT*, Dalloz, Paryžius, Nr. 2, 2013, 37 punktas.

83. Pirma, primintina, kad Reglamento Nr. 1215/2012 6 straipsnyje, pagal bendrąsias nuostatas, susijusias su atveju, kai atsakovo nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta yra ne valstybėje narėje, nacionalinės teisės netaikymas, pirmiau numatytas pagal išimtinės jurisdikcijos taisykles⁶³, buvo išplėstas būtent vartotojų ir darbuotojų naudai, kartu išlaikant nacionalinių jurisdikcijos taisyklių taikymo principą⁶⁴. Taigi, mano manymu, kalbama apie šio principo išimtį.

84. Antra, pažymėtina, kad Reglamento Nr. 1215/2012 skirsnuose, susijusiuose su vartotojais ir darbuotojais, laikomais „silpnėsiaja šalimi“⁶⁵, buvo išlaikyta išlyga⁶⁶ dėl tam tikrų bendrųjų nuostatų taikymo, įskaitant šio reglamento 6 straipsnį. Remiantis šiais dokumentais darytina išvada, kad šio reglamento 6 straipsnyje kalbama apskritai apie bet kurį atsakovą, kurio nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta yra valstybėje narėje, ir kad darant nuorodą į šią nuostatą minėto reglamento 21 straipsnio 2 dalyje apibrėžiamos taisyklės, taikytinos konkrečiu atveju, kai darbuotojas pareiškia ieškinį darbdaviui. Taigi teisės aktų leidėjas nusprendė, kad nacionalinės taisyklės taikomos, kai atsakovas yra darbuotojas.

85. Vadinasi negalima nukrypti nuo Teisingumo Teismo nustatyto principo, pagal kurį, jei taikomos Reglamento Nr. 1215/2012 II skyriaus 5 skirsnyje nustatytos jurisdikcijos taisyklės, joms turi būti teikiama pirmenybė nacionalinių jurisdikcijos taisyklių atžvilgiu, net jei pastarosios būtų palankesnės darbuotojui, kadangi jos yra ne tik specialios, bet ir išsamios⁶⁷.

86. Šiomis aplinkybėmis esu tos nuomonės, kad yra atitiktis reglamentų, taikomų bendradarbiavimui, susijusiam su sprendimais civilinėse bylose, tikslui suvienodinti jurisdikcijų kolizijos taisykles, taip pat jurisdikcijos taisyklių nuspėjamumo ir kompetentingų teismų ribojimo reikalavimui atitinkamų silpnėsniųjų šalių apsaugojimo sąlygomis, nes teoriškai šios jurisdikcijos taisyklės joms yra taikomos⁶⁸.

87. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, siūlau Teisingumo Teismui į antrąją prejudicinę klausimą atsakyti, kad Reglamento Nr. 1215/2012 6 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad nacionalinėje teisėje nustatytos jurisdikcijos taisyklės netaikomos, jeigu yra įvykdytos šio reglamento 21 straipsnio 2 dalies taikymo sąlygos.

C. Dėl jurisdikcijos byloje, susijusiose su vartojimo sutartimis

88. Trečiuoju ir ketvirtuoju prejudiciniais klausimais prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas teiraujasi dėl galimybės darbuotojui, kurio padėtis tokia kaip šioje byloje, pasinaudoti vartotojus apsaugančiomis nuostatomis, kad pagrįstų savo jurisdikciją.

⁶³ Šiuo klausimu žr. P. Jenard pranešimą dėl 1968 m. rugsėjo 27 d. Konvencijos dėl jurisdikcijos ir teismų sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymo (OL C 59, 1979, p. 1), pirmiausia p. 21.

⁶⁴ Dėl šios nuostatos genezės žr., be kita ko, Gaudemet-Tallon, H. ir Ancel, M.-É., *Compétence et exécution des jugements en Europe – Règlements 44/2001 et 1215/2012, Conventions de Bruxelles (1968) et de Lugano (1998 et 2007)*, L.G.D.J., Paryžius, 2018 (6-asis leid.), p. 137.

⁶⁵ Šio reglamento 18 konstatuojamoji dalis.

⁶⁶ Toks terminas vartojamas P. Jenard pranešime, *op. cit.*, p. 33.

⁶⁷ Šiuo klausimu žr. 2008 m. gegužės 22 d. Sprendimą *Glaxosmithkline ir Laboratoires Glaxosmithkline* (C-462/06, EU:C:2008:299, 18 punktas) ir 2021 m. vasario 25 d. Sprendimą *Markt24* (C-804/19, EU:C:2021:134, 33 ir 34 punktai bei juose nurodyta jurisprudencija).

⁶⁸ Šiuo klausimu taip pat žr. Nord, N., „Refonte du règlement „Bruxelles I“ et protection du travailleur“, *La Semaine Juridique Sociale*, LexisNexis, Paryžius, Nr. 52, 2014, p. 3 ir 4, 20 punktas, taip pat Cuniberti, G., „La réforme du Règlement Bruxelles I“, *Droit et procédures – EJT*, Dalloz, Paryžius, Nr. 2, 2013, 37 punktas. Taip pat žr. Temming, F. ir Glatz, P., „Vorlagen an den EuGH, Arbeitsrecht, Haftung aus Arbeitsvertrag/Rechtsnachfolger“, *Zeitschrift für europäisches Sozial- und Arbeitsrecht* (ZESAR), Erich Schmidt Verlag, Berlynas, Nr. 5/6, 2021, p. 230, pirmiausia p. 232.

89. Trečiasis klausimas susijęs su Reglamento Nr. 1215/2012 17 straipsnio 1 dalies nuostatomis. Ketvirtasis klausimas – su reglamento „Roma I“ 6 straipsnio 1 dalimi. Abu šie klausimai susiję su sutartimis, kurias sudaro fizinis asmuo ir „kurių dalykas nėra laikomas šio asmens komercine ar profesine veikla“.

90. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo teigimu⁶⁹, reikia nustatyti, ar „komercinė ar profesinė veikla“ („profesinė veikla“), kaip tai suprantama pagal šias nuostatas, apima ne tik savarankišką veiklą, bet ir samdomą darbą.

91. Reglamento „Roma I“ materialinė taikymo sritis ir nuostatos turi atitikti, be kita ko, reglamentus, susijusius jurisdikcija⁷⁰, todėl kartu išnagrinėsiu trečiąjį ir ketvirtąjį prejudicinius klausimus, iš pradžių jų pirmą dalį, paskui – antrą dalį. Kiek tai susiję su Reglamentu Nr. 1215/2012, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas trečiąjį klausimą pateikė, jeigu į pirmąjį prejudicinį klausimą būtų atsakyta neigiamai. Kadangi siūlau Teisingumo Teismui į tą klausimą atsakyti teigiamai, tolesnė analizė pateikiama subsidiariai.

1. Dėl sąvokos „komercinė ar profesinė veikla“ („profesinė veikla“), kaip tai suprantama pagal Reglamentą Nr. 1215/2012 ir reglamentą „Roma I“

92. Trečiojo ir ketvirtojo klausimų pirma dalimi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės teiraujasi Teisingumo Teismo, ar Reglamento Nr. 1215/2012 17 straipsnio 1 dalis ir reglamento „Roma I“ 6 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinamos taip, kad sąvoka „komercinė ar profesinė veikla“ („profesinė veikla“) apima samdomą darbą, atliekamą susiklosčius darbo santykiams.

93. Primintina, kad kalbama apie vieną iš jurisdikcijos taisyklių, kuriomis siekiama apsaugoti vartotojus, taikymo sąlygų⁷¹. Sąvoką „komercinė ar profesinė veikla“ („profesinė veikla“) aiškinti keblu, nes įvairios Reglamento Nr. 1215/2012 17 straipsnio⁷² kalbinės versijos nesutampa nei šiame reglamente, nei lyginant su reglamento „Roma I“ 6 straipsniu.

94. Iš tikrųjų versijoje prancūzų kalba ir kitose kalbinėse versijose vartotojas Reglamento Nr. 1215/2012 17 straipsnio 1 dalies pirmame sakinyje apibrėžiamas kaip asmuo, sudaręs sutartis, „kurių dalykas nėra laikomas šio asmens *profesine veikla*“, o tos pačios dalies c punkte kita sutarties šalis įvardijama kaip asmuo, „vykdan[tis] *komercinę arba profesinę veiklą*“⁷³. O versijoje

⁶⁹ Žr. šios išvados 26 punktą ir 74 išnašą.

⁷⁰ Žr. šios išvados 35 punktą.

⁷¹ Žr. 2020 m. kovo 26 d. Sprendimą *Primera Air Scandinavia* (C-215/18, EU:C:2020:235, 56 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija), taip pat Sprendimą *Personal Exchange International* (27 punktas).

⁷² Reglamento Nr. 44/2001 15 straipsnis buvo suformuluotas taip pat. Šiuo klausimu žr. byloje, kurioje priimtas Sprendimas *Personal Exchange International*, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo išreikštas abejones remiantis versija slovėnų kalba (šio sprendimo 21 punktas).

⁷³ Išskirta mano. Tokia pati dichotomija yra versijose ispanų ir italų kalbomis.

vokiečių kalba⁷⁴ ir kitose kalbinėse versijose⁷⁵ kalbant apie vartotojo ir jo kontrahento veiklą vartojamos tokios pačios sąvokos. Kitose kalbinėse versijose vartojamos įvairios formuluotės, be bendrų sąvokų vartotojo ir atsakovo veiklai apibūdinti⁷⁶.

95. Be to, reglamento „Roma I“ 6 straipsnio 1 dalyje vartojamos sąvokos vartotojui ir profesionalui apibrėžti ne visada atitinka sąvokas, vartojamas Reglamento Nr. 1215/2012 17 straipsnyje. Pavyzdžiui, versijoje prancūzų kalba „profesionalas“ apibrėžiamas darant nuorodą į profesinę veiklą, o ne į „komercinę arba profesinę veiklą“, kaip pastarojo reglamento 17 straipsnio 1 dalies c punkte.

96. Šiomis aplinkybėmis aiškinant aptariamas nuostatas, mano manymu, reikia remtis sąvokos „vartotojas“ apibrėžtimi⁷⁷. Dėl Reglamento Nr. 1215/2012 Teisingumo Teismas neseniai priminė, kad „minėtame reglamente nustatytos specialios taisyklės, skirtos apsaugoti vartotojui kaip silpnesnei šaliai, taikomos tik sutartims, kurios *niekaip nėra susijusios su asmens verslu ar profesija ir buvo sudarytos siekiant patenkinti privačius jo poreikius*“^{78 79}.

97. Taigi Teisingumo Teismas savo suformuotoje jurisprudencijoje, grindžiamoje vartotojų apsaugos nuostatų, iš pradžių įtrauktų į 1968 m. Briuselio konvenciją, raidos istoriją, aiškiai neskyrė, ar profesinė veikla yra savarankiška, ar ne⁸⁰.

98. FD teigia, kad Vokietijos teismas turi jurisdikciją, nes garantinio susitarimo, kuriuo grindžiamas jo ieškinys, dalykas nėra laikomas jo komercine ar profesine veikla. Grįsdamas požiūrį, kad sąvoka „vartotojas“ apima samdomą veiklą, jis teigia, jog darbuotojai savo darbo užmokestį naudoja „savo pačių poreikiams tenkinti“.

99. Vis dėlto, jeigu būtų vadovaujamasi tokia logika, reikėtų įtraukti ir kitus profesionalus, dirbančius ne pagal darbo sutartį, kaip antai amatininkus, pramonininkus, ūkininkus ar savarankiškus prekybininkus, kurie naudojami savo pelnu kasdieniniame gyvenime, kaip ir darbuotojai savo darbo užmokesčiu. Be to, nors vartotojas naudojami prekėmis ar paslaugomis (arba jas vartoja) ir tam naudoja savo darbo užmokestį, šis negali būti laikomas vartojimo dalyku, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1215/2012 II skyriaus 4 skirsnį.

⁷⁴ Formuliuotė „berufliche oder gewerbliche Tätigkeit“ vartojama abiejose šiose nuostatose. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo teigimu, šia formuliuotė sunku aiškinti dėl to, kad prie žodžio „beruflich“ pridėtas žodis „gewerblich“, kurio reikšmė labai plati. Iš to būtų galima daryti išvadą, kad kalbama tik apie savarankišką veiklą ar laisvasias profesijas.

⁷⁵ Žr., pvz., versijas lenkų kalba („zawodową lub gospodarczą“) arba portugalų kalba („atividade comercial ou profissional“). Versijoje danų kalba vartojama viena sąvoka („erhvervsmæssige virksomhed“), bet taip pat abu kartus tokia pati.

⁷⁶ Žr., pvz., versijas anglų kalba („trade or profession“ / „commercial or professional activities“), nyderlandų kalba („bedrijfs of beroepsmatig“ / „commerciële of beroepsactiviteiten“) arba švedų kalba („affärsverksamhet eller yrkesverksamhet“ / „kommersiell verksamhet eller yrkesverksamhet“).

⁷⁷ Mano nagrinėtose kalbinėse versijose galima pastebėti, kad sąvoka „vartotojas“ reiškia asmenį, kuris tik naudojami preke arba paslauga. Taigi vartotojo padėtis priešinga darbuotojo padėčiai, nes pastarasis gamina prekes arba teikia paslaugas savo darbdavio naudai. Šiuo klausimu žr. Sprendimą *Personal Exchange International* (38 punktas).

⁷⁸ Išskirta mano.

⁷⁹ 2019 m. spalio 3 d. Sprendimas *Petruchová* (C-208/18, EU:C:2019:825, 42 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija). Dėl tokių pačių kriterijų priminimo, iš dalies bendrai, kalbant apie Reglamento Nr. 44/2001 15–17 straipsnius, taip pat žr. Sprendimą *Personal Exchange International* (29–31 punktai ir juose nurodyta jurisprudencija).

⁸⁰ Žr. P. Schlosser pranešimą dėl Konvencijos dėl Danijos Karalystės, Airijos bei Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės prisijungimo prie Konvencijos dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymo, taip pat prie Protokolo dėl Teisingumo Teismo įgaliojimų ją aiškinti (OL C 59, 1979, p. 71) (pirmiausia p. 118, 153 punktas), ir 2013 m. kovo 14 d. Sprendimą *Česká spořitelna* (C-419/11, EU:C:2013:165, 32 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

100. Galima pateikti ir sisteminio pobūdžio argumentą. Iš tikrųjų Sąjungos teisės aktų leidėjas dėl vartotojų ir dėl darbuotojų numatė skirtingus teismus. Aiškinimas, pagal kurį esant tokiai situacijai būtų išplėsta jurisdikcijos taisyklių taikymo sritis vartotojų naudai⁸¹, leistų nepaisyti teisės aktų leidėjo pasirinkimo nustatyti specialias su darbuotojais susijusias taisykles, kurios jiems neleidžia kreiptis į jų nuolatinės gyvenamosios vietos teismą, kaip vartotojams, siekiant, kad pirmenybė būtų teikiama arti jų darbo vietos esančiam teismui.

101. Galiausiai pridurtina, kad, kaip teigia Komisija, toks aiškinimas negali būti pateisinamas tuo, jog nėra nuostatos, taikytinos situacijai, kuri nenumatyta Reglamente Nr. 1215/2012⁸².

102. Todėl siūlau Teisingumo Teismui į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo trečiojo ir ketvirtojo prejudicinių klausimų pirmą dalį atsakyti, kad sąvoka „komercinė ar profesinė veikla“ („profesinė veikla“), kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1215/2012 17 straipsnio 1 dalį ir reglamento „Roma I“ 6 straipsnio 1 dalį, apima samdomą darbą, atliekamą susiklosčius darbo santykiams.

2. Dėl susitarimo, kuriuo užtikrinamas darbdavio įsipareigojimų darbuotojui vykdymas, kvalifikavimo

103. Trečiojo ir ketvirtojo prejudicinių klausimų antra dalimi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas Teisingumo Teismo iš esmės teiraujasi, ar Reglamento Nr. 1215/2012 17 straipsnio 1 dalis ir reglamento „Roma I“ 6 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinamos taip, kad sąvoka „komercinė ar profesinė veikla“ („profesinė veikla“) apima garantinį susitarimą, pagal kurį trečiasis asmuo darbuotojo atžvilgiu yra tiesiogiai atsakingas už įsipareigojimų, kylančių iš individualios darbo sutarties, sudarytos su jo darbdaviu, vykdymą.

104. Šis klausimas pateiktas tik tam atvejui, jei sąvoka „komercinė ar profesinė veikla“ („profesinė veikla“) neapimtų samdomo darbuotojo veiklos ir tuo būtų galima pagrįsti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo tarptautinę jurisdikciją.

105. Kadangi pirmiau atmečiau tokią galimybę, siūlau Teisingumo Teismui subsidiariai atsakyti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui, kad įsipareigojimas, nors ir vienašalis⁸³, pagal susitarimą su darbuotoju, kuriuo siekiama, kad būtų įvykdyti jo darbdaviui tenkantys įsipareigojimai, o ne kad būtų patenkinti jo privatus poreikiai, yra tiesiogiai susijęs su darbo sutartimi. Todėl negalima teigti, kad jis „niekaip nėra susij[ęs] su asmens verslu ar profesija“⁸⁴.

⁸¹ Palyginimui žr. Sprendimą *Personal Exchange International*, susijusį su asmens, reguliariai laiminčio dideles sumas, internetu sudaryta pokerio lošimo sutartimi.

⁸² Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pabrėžė, kad pagal galiojančią pozityviąją teisę tikslas apsaugoti silpnesniąją šalį, nurodytas Reglamento Nr. 1215/2012 14 ir 18 konstatuojamosiose dalyse, nebūtų pasiektas, jei būtų pripažinta, kad bendrovių grupės darbuotojo atžvilgiu galima remtis jo darbo santykiais, siekiant, kad jis negalėtų pasinaudoti vartotojams taikytinomis jurisdikcijos taisyklėmis arba, atvirkščiai, tokių darbo santykių nebuvimu, siekiant pateisinti taisyklių, taip pat nustatytų šiame reglamente darbuotojų naudai, netaikymą.

⁸³ Pagal analogiją žr. 2009 m. gegužės 14 d. Sprendimą *Ilseger* (C-180/06, EU:C:2009:303, 51 punktą).

⁸⁴ Žr. šios išvados 96 punktą.

106. Nagrinėjamu atveju, kadangi atsižvelgiant į aplinkybes, kuriomis buvo sudarytas garantinis susitarimas, ir į jo turinį, reikia manyti, jog jis yra neatskiriama darbo sutarties dalis⁸⁵, darytina išvada, kad jis susijęs su FD profesine veikla. Šiuo klausimu būtų galima atsižvelgti į Teisingumo Teismo sprendimą⁸⁶, susijusį su darbo sutarčių neįtraukimu į Direktyvos 93/13/EEB⁸⁷ taikymo sritį.

107. Taigi siūlau Teisingumo Teismui į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo trečiojo ir ketvirtojo prejudicinių klausimų antrą dalį subsidiariai atsakyti, kad garantinį susitarimą, kuris yra neatskiriama darbo sutarties dalis ir pagal kurį asmuo atsakingas už darbdavio įsipareigojimų darbuotojui vykdymą, apima sąvoka „komercinė ar profesinė veikla“ („profesinė veikla“), kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1215/2012 17 straipsnio 1 dalį ir reglamento „Roma I“ 6 straipsnio 1 dalį.

V. Išvada

108. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, siūlai Teisingumo Teismui į *Bundesarbeitsgericht* (Federalinis darbo teismas, Vokietija) pateiktus prejudicinius klausimus atsakyti taip:

Iš esmės:

1. 2012 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1215/2012 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo 21 straipsnio 1 ir 2 dalys turi būti aiškinamos taip, kad fizinis arba juridinis asmuo, kurio nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta yra arba nėra valstybės narės teritorijoje ir su kuriuo darbuotojas sudarė ne darbo sutartį, o susitarimą, kuris yra neatskiriama šios sutarties dalis ir pagal kurį šis asmuo yra atsakingas už darbdavio įsipareigojimų šiam darbuotojui vykdymą, gali būti laikomas „darbdaviu“, jei šis asmuo tiesiogiai suinteresuotas tinkamu minėtos sutarties vykdymu. Ar esama tokio tiesioginio suinteresuotumo, turi nustatyti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, atlikdamas bendrą vertinimą ir atsižvelgdamas į visas konkrečiu atveju susiklosčiusias aplinkybes.
2. Reglamento Nr. 1215/2012 6 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad nacionalinėje teisėje nustatytos jurisdikcijos taisyklės netaikomos, jeigu yra įvykdytos šio reglamento 21 straipsnio 2 dalies taikymo sąlygos.

Subsidiariai, jei Teisingumo Teismas būtų tos nuomonės, kad ginčas nepatenka į Reglamento Nr. 1215/2012 21 straipsnio 2 dalies taikymo sritį:

3. Reglamento Nr. 1215/2012 17 straipsnio 1 dalis ir 2008 m. birželio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 593/2008 dėl sutartinėms prievolėms taikytinos teisės (Roma I) 6 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinamos taip, kad sąvoka „komercinė ar profesinė veikla“ („profesinė veikla“) apima samdomą darbą, atliekamą susiklosčius darbo santykiams.

⁸⁵ Žr. šios išvados 52 punktą.

⁸⁶ Žr. 2019 m. kovo 21 d. Sprendimą *Pouvin ir Dijoux* (C-590/17, EU:C:2019:232, 32 punktą).

⁸⁷ 1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyva dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais (OL L 95, 1993, p. 29; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 2 t., p. 288).

4. Reglamento Nr. 1215/2012 17 straipsnio 1 dalis ir Reglamento Nr. 593/2008 6 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinamos taip, kad garantinį susitarimą, kuris yra neatskiriama darbo sutarties dalis ir pagal kurį asmuo atsakingas už darbdavio įsipareigojimų darbuotojui vykdymą, apima sąvoka „komercinė ar profesinė veikla“ („profesinė veikla“).